

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 4. De causa excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

commune Iura permittunt ei iurisdictionis vsum, quamdiu toleratur; vt colligitur ex Cap. *Ad eu- randa*. Quæ sententia est probabilis; & meo iudicio certa, quando procedit ex officio, vel ad instantiam partis.

DVBIVM V.

Vtrum consuetudo possit excommunicare?

17 **R** Espondeo: Possè, si sit legitime præscripta: vt, exempli gratia, si in aliqua diœcesi haberetur à Clero & populo excommunicatus, qui in Quadragesimâ vescitur carne, vel qui nõ communicat in Paschate, etiamsi numquam tale statutum esset editum. Ratio est: quia talis consuetudo habet vim legis; vt rectè Nauarrus cap. 27. num. 7. idque, vel quia ipsa Respublica seruans istam consuetudinẽ, instar legis, habet potestatem condendæ legis, vt fit in rebus humanis & Republicâ liberâ; vel quia Superior vult consuetudinem vim legis habere.

DVBIVM VI.

Quinam non possint excommunicari?

18 **R** Espondeo: Nec infidelis, nec catechumenus, nec summus Pontifex, nec vniuersitas seu congregatio, nec mortuus excommunicari potest. De infideli, patet 1. ad Corinth. 5. v. 12. *Quid mihi de is qui foris sunt, iudicare?*

De catechumeno patet: quia nondum subest potestati Ecclesiæ, sicut nec infideles. Nam per Baptismum illi primùm subijcitur. Ante Baptismum non potest cogi ad fidem, vel aliquid fidei annexum. Vnde nõ est verum, quod ait Alphonsus à Castro lib. r. de Iusta heretic. punitione cap. 8. *Catechumenum, si fiat hereticus, posse puniri ab Ecclesiâ*. Dices: Ecclesia determinat catechumenis tempus suscipiendi baptismum; quo præcepto obligatur sub mortali: ergo subsunt Ecclesiæ quoad potestatem directiã, & consequenter quoad coactiã. Respondeo: Non peccant, quod faciant contra Ecclesiæ præceptum; sed quia instructi iam in fide tenentur iure diuino primo quoque tempore, quo Ecclesia illos admittet, baptismum suscipere.

De Pontifice Probatur: quia, quamdiu manet Pontifex, est omnium superior in Spiritualibus, nec habere potest in terris in iisdem superiores.

De Congregatione patet: quia excommunicatio congregationis possit continere intolerabilem errorem: nam etiamsi congregatio peccauit, tamen multi particulares in eâ possunt esse innocentes. Vnde, si is, qui est inferior Papâ, ferat talem excommunicationem, est irrita: Capit. *Sancta Romana*, de sententia excommunicationis in 6. Si autem ipse Papa ferat, valet quidem, quia ipse iure humano non est alligatus: sed innocentes eâ non ligantur corâ Deo, quidquid dicat Siluester.

De mortuis patet: quia non subsunt amplius potestati iudiciariâ Ecclesiæ: Dominus enim ait, *Quicumque alligaueritis super terram* Matth. 18. non enim pertinent amplius ad Ecclesiam visibilem, cuius superior est Pontifex. Possunt tamen declarari excommunicati, vel etiam improprie excommunicari, dum priuantur sepulturâ Ecclesiasticâ, & interdicitur ne pro illis offeratur sacrificium.

DVBIVM VII.

Vtrum quis possit alterum excommunicare extra locum suæ iurisdictionis?

R Espondeo & Dico Primò: Episcopus potest extra suam diœcesim, non potest excommunicare suos subditos. Patet Cap. *Vt animarum*, de Constitutionibus in 6. Ratio est: quia excommunicatio requirit cognitionẽ causæ & tribunal, quod Episcopus extra suam diœcesim non habet: imò nec Pontificalia extra eam obire potest sine consensu Ordinarij, vt habet Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 5.

Aduerte tamen: Si Episcopus à suis pulsus sit extra diœcesim, potest petita facultate ab Ordinario loci, etsi non obtentâ, exercere iurisdictionem; vt habetur Clementina I. *de foro competent.* Potest etiam absoluerẽ subditum extra diœcesim sine strepitu iudicij & solemnitate.

Dico Secundò: Subditi, extra diœcesim delinquentes, non incurrunt excommunicationem illi delicto in diœcesi positam. Patet Cap. *Vt animarum*, suprâ. Ratio est: quia statuta non obligant extra limites iurisdictionis sui Auctoris.

Ob eandem causam, si subditi peccent in loco exempto à iurisdictione Episcopi, non incurrunt excommunicationem ab Episcopo latam in eos, qui tale crimen committunt: nam, vt Canonistæ docent, locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur. Vide Siluestrum *Excommunicatio* 2. num. 12.

Notandum tamen Primò: Si is, qui deliquit extra diœcesim, redeat, & conueniatur coram suo Ordinario, posse ab illo excommunicari, nisi obediat.

Notandum Secundò: Si subditus commisso furto, vel homicidio, vel simili crimine in diœcesi, exeat in aliam, posse excommunicari à suo Episcopo, nisi debitè satisfaciãt; quia non solum ratione personæ, sed etiam ratione delicti est ei subiectus. Et Confirmatur: quia cognitio huius criminis non pertinet ad Episcopum vel iudicem alterius Diœcesis: ergo pertinet ad proprium Episcopum illius Personæ. Si verò extraneus, commisso huiusmodi crimine in diœcesi, exeat, non potest excommunicari ab illo Episcopo, nisi ante egressionẽ sit citatus ab illo; vel certè nisi habeat ibi domicilium. Vide Siluestrum *Excommunicatio* 2. num. 20.

Notandum Tertio, Quando delictum completur in diœcesi à subdito posito extra diœcesim, posse eum excommunicari ab Episcopo diœcesis. Sic Episcopus potest excommunicare Clericos non residentes, etiamsi ipsi extra diœcesim sint: nam peccatum non residendi completur in diœcesi circa rem ipsi subiectam. Pari ratione potest excommunicare Parochos, qui non veniunt ad Synodum diœcesanam; & subditos, qui citati non comparent, etiamsi procul absint. Vide Siluestrum suprâ.

CAPVT IV.

De causa excommunicationis.

19 Episcopus extra suam diœcesim potest, non potest suos subditos excommunicare.

Nisi ab ipsi extra diœcesim, potest petita facultate ab Ordinario loci, etsi non obtentâ, exercere iurisdictionem; vt habetur Clementina I. de foro competent. Potest etiam absoluerẽ subditum extra diœcesim sine strepitu iudicij & solemnitate.

Delinquentes extra diœcesim.

Delinquentes in loco exempto.

Si redeat in diœcesim.

21 Si commisso crimine, exeat in aliam diœcesim.

22 Si crimen completur in diœcesi à subdito posito extra diœcesim.

Prochi nõ venientes ad Synodum diœcesanam, & citati nõ comparcentes.

DVBIVM I.

Quale peccatum debet esse, ob quod possit quisquam excommunicari?

Respondeo & Dico Primò: Neminem posse excommunicari ob peccatum veniale. Ratio est; quia hoc peccatum non meretur tantam pœnam. Excommunicatio enim est pœnarum omnium, quas Ecclesia potest inferre, gravissima. Vnde D. Augustinus lib. 1. contra Aduersarium legis & prophetarum cap. 17. ait. *Illud, quod ait, (scilicet Dominus) si nec Ecclesiam audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus, grauius est, quam si gladio feriretur, si flammis absumeretur, si feris subijceretur.* Hinc colligitur optima regula: *Nunquam incursum esse aliquam excommunicationem, nisi quando peruenit ad mortiferum.* Ex qua regula multæ difficultates possunt solui.

Dico Secundo: Non ob quamuis culpam mortiferam potest ferri excommunicatio; sed ob solam contumaciam: vt, si monitus nolit ab aliquo peccato mortifero desistere: si recuset restitutionem facere: si citatus à Superiore, nolit comparere: si sententiæ iudicis Ecclesiastici nolit parere. Colligitur hoc Matth. 18. vbi Dominus nō vult fratrem peccantem statim tanquā Ethnicum haberi; sed, *si Ecclesiam non audierit.* Et Apostolus ad Titum 3. v. 10. post primam & secundam admonitionem vult hæreticum hominem deuitari.

Notandū Primò: Si subditus habet iustā causam, aut certè non potest præstare quod iubetur, non est coram Deo excommunicatus: vt, si excommunicetur, qui non est soluendo, vel saltem non potest sine graui incommodo, nisi fortassis creditor esset in pari vel grauiori necessitate: tenetur tamen eo casu eam partem soluere, quam potest. Quòd si non possit nunc, possit autem post aliquod tempus, tenetur tunc sub pœna eiusdem excommunicationis, modò permaneat idem iudex; quia adhuc durat vis illius sententiæ: secus, si iudex sit depositus, vel mortuus. Vide Sotum dist. 22. qu. 1. ar. 2.

Notandum Secundo: In excommunicationibus à Iure, non requiri aliam contumaciam, quam eam, qua facit contra Ius, quod passim notum est, sciens vel scire debens huiusmodi pœnam illi esse annexam. Secus est de excommunicatione, quæ fertur in aliquos per modum sententiæ.

Notandum Tertio: Concilium Trident. sess. 25. capite 3. de Reformatione, præcipere omnibus iudicibus Ecclesiasticis, vt in causis ciuilibus non vtantur excommunicatione, nisi alijs Iuris remedijs antè tentatis: neque etiam in criminalibus, si realis executio fieri potest. Vnde grauius peccant, qui tam facile homines ob debita excommunicant.

DVBIVM II.

An excommunicatio lata contra innocentem secundum allegata & probata, sit valida?

Quidam putant esse validam, eò quòd secundum ordinem iuris lata sit. Ita Durandus dist. 18. q. 4. & alij, quos refert & sequitur Co-uarruias in Cap. *Alm*, l. p. §. 11. num. 14.

Sed verius est, Non esse validam, quamuis ratione scandali publicè feruari debeat. Tenet Cæcilianus 2. 2. q. 7. ar. 4. Adrianus Quodl. 6. Gabriel dist. 18. q. 2. Petrus Soto lectione 3. de Excommunicatione. Dominicus Soto dist. 22. qu. 1. art. 3. Probatur Primò: Quia talis sententia est iniusta: est enim condemnatio innocentis, & procedit ex falsa præsumptione: ergo non obligat. Probatur Secundo: Quia sententia iudicis est instar priuateg cuiusdam legis: atqui lex intrinsecè iniusta, non est lex, sed tyrannis, vnde nec obligat: ergo &c. Probatur Tertio: quia in iudicijs secularibus non tenetur quis obedire sententiæ, quæ falsè præsumptioni innititur, nisi fortè ob scandalum. Denique non est credibile Ecclesiam velle innocentem priuari tantis bonis, scilicet Suffragijs, Sacramentis, &c. aut Deum talem sententiam ratam habere: non enim hæc potestas est ad opprimendos innocentes, sed ad puniendos contumaces. Vide lib. 3. de Iustit. & Iure c. 29. dub. 10. vbi late deducitur, iudicem non posse condemnare reū, qui per testes legitime est probatus criminosus, quem tamen ipse iudex certò nouit innocentem.

Hinc sequitur, Si talis celebret, et si in publico, non fieri irregularem, quidquid dicant aliqui Canonistæ. Ratio est: quia Sacerdos celebrando non violat censuram quæ reuera non erat obstrictus. Cauere tamen debet scandalum. Priuatim potest celebrare sine scrupulo.

CAPVT V.

Quanam requirantur, vt excommunicatio sit valida, & vt incurratur?

Suppono, vt excommunicatio sit valida, requiri Primò: vt lata sit ab eo, qui habet iurisdictionem in alium; & vt ea iurisdictione non sit suspensa per denuntiationem alicuius censure, vel notoriam Clerici percussione. Secundo: vt sit lata ob culpam mortiferam externam, id est, procedentem in opus externum, quod secundum se sit peccatum mortale. Sed est

DVBIVM I.

Verum etiam requiratur aliqua monitio præcedens?

Respondeo; Vt Excommunicatio constet, debet antecedere aliqua monitio, vel iudicis, vel legis. Est communis sententia. Vide Co-uarruiam 1. parte §. 9. Patet Matthæi 18. vbi Dominus docet, vt fratrem corripiamus, antequam excommunicetur. Ad Titum 3. v. 10. *Hæreticum hominem post primam & secundam admonitionem deuita.* Idem patet ex Cap. *Contingit*. Cap. *Constitutionem*, & Cap. *Cum medicinalis*, de sententia excommunicationis in 6 Ratio est: quia Excommunicatio solum debet ferri contra contumaces. Contumax autem nemo censetur, nisi monitus persistat in scelere.

Dico Secundo: Hæc Monitio debet fieri cum interminatione Excommunicationis. Ita recentiores. Et ratio est, quia alioqui non videtur contumax contra potestatem Ecclesiasticam, nisi cõ-temnat eius minas.

Dico

23
Ob veniale excommunicari, nequis.

Sed ob solū mortiferū cui adiuncta contumacia.

24
Si habes istam causam, vel nunc non es soluendo

Si possis postea soluere.

25
Contumacia non eadem sufficit ad excommunicationem ab homine, quæ à Iure

Leuiter excommunicans, peccat.

26
Quidam existimant validam.

Verius negatur.

Innocens in publico celebrans, non fit irregularis.

27

28
Monitio necessariò præmittenda.

Debet esse comminatio excommunicatio.